

ZAMONAVIY AVTOTRANSPORTLARNING RAQOBATDOSHHLIGI

Kamolov Z.N

Yangiqo'rg'on tuman 2-son texnikumi

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy avtotransport vositalarining raqobatdoshligini belgilovchi omillar, innovatsion texnologiyalarning roli hamda global avtomobil sanoatidagi tendensiyalar tahlil qilinadi. Shuningdek, elektr transport vositalari, ekologik talablar va raqamli texnologiyalar asosida transport vositalarining raqobatbardoshligini oshirish yo'llari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: avtotransport, raqobatbardoshlik, elektromobil, innovatsiya, transport tizimi, avtomobil sanoati, ekologiya

Bugungi kunda transport sohasi iqtisodiyotning eng muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, avtomobil sanoatining jadal rivojlanishi zamonaviy avtotransport vositalarining sifat, samaradorlik va ekologik ko'rsatkichlariga bo'lgan talabni oshirmoqda. Raqobat kuchayib borayotgan sharoitda ishlab chiqaruvchilar innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali bozorda ustunlikka erishishga intilmoqda.

Zamonaviy avtotransportlarning raqobatdoshligi nafaqat texnik parametrlar, balki iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy omillar bilan ham belgilanadi.

Avtomobil sanoati va transport vositalarining raqobatdoshligi masalalari ko'plab ilmiy tadqiqotlarda o'rganilgan. Tadqiqotchilar raqobatbardoshlikni mahsulot sifati, narxi, innovatsion darajasi va xizmat ko'rsatish sifati bilan bog'laydilar.

Zamonaviy tadqiqotlarda elektromobillar va gibrid transport vositalarining afzalliklari, ularning ekologik tozaligi hamda energiya samaradorligi keng yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning transport tizimiga integratsiyasi muhim yo'nalish sifatida qaralmoqda.

Mazkur maqolada quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

- tizimli tahlil;
- statistik ma'lumotlarni umumlashtirish;
- taqqoslash usuli;
- ilmiy manbalarni o'rganish.

Bu metodlar yordamida zamonaviy avtotransportlarning raqobatdoshligi omillari kompleks tarzda tahlil qilindi.

Avtotransport vositalarining dvigatel quvvati, yoqilg'i samaradorligi, xavfsizlik tizimlari va xizmat muddati ularning bozordagi o'rnini belgilaydi. Zamonaviy avtomobillarda avtomatik boshqaruv tizimlari va haydovchiga yordam beruvchi texnologiyalar keng qo'llanilmoqda.

Innovatsiyalar avtomobil sanoatining asosiy rivojlanish omili hisoblanadi. Masalan:

- avtonom boshqaruv tizimlari;
- sun'iy intellekt asosidagi xavfsizlik tizimlari;
- IoT texnologiyalari.

Ekologik talablarning kuchayishi natijasida ishlab chiqaruvchilar ekologik toza transport vositalarini ishlab chiqishga e'tibor qaratmoqda. Elektromobillar va gibridd avtomobillar bu borada muhim o'rin tutadi.

Avtomobilning narxi va ekspluatatsiya xarajatlari ham uning raqobatdoshligini belgilovchi muhim omillardan biridir.

Elektromobillar elektr energiyasi asosida ishlaydigan transport vositalari bo'lib, ular atrof-muhitga kam zarar yetkazadi.

Afzalliklari:

- ekologik tozalik;
- past ekspluatatsiya xarajatlari;
- yuqori energiya samaradorligi.

Kamchiliklari

- zaryadlash infratuzilmasining yetishmasligi;
- batareya narxining yuqoriligi;
- zaryadlash vaqtining uzoqligi.

Bugungi kunda avtomobil sanoatida quyidagi tendensiyalar kuzatilmoqda:

- elektromobillarga o'tish;
- raqamli texnologiyalarni keng joriy etish;
- avtonom transport vositalarining rivojlanishi;
- "yashil" iqtisodiyotga o'tish.

Dunyoning yetakchi kompaniyalari ushbu yo'nalishlarda faol ish olib bormoqda. Masalan, Tesla elektromobillar ishlab chiqarishda yetakchi bo'lsa, Toyota gibridd texnologiyalarni rivojlantirishda katta tajribaga ega.

O'zbekistonda avtomobil sanoati so'nggi yillarda jadal rivojlanmoqda. Mahalliy ishlab chiqarish, elektromobillarni joriy etish va transport infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha muhim chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Davlat tomonidan ekologik toza transport vositalarini qo'llab-quvvatlash siyosati olib borilmoqda, bu esa raqobatbardosh transport vositalarini ishlab chiqish uchun zamin yaratadi.

Muammolar:

- texnologik infratuzilmaning yetarli emasligi;
- yuqori ishlab chiqarish xarajatlari;
- malakali kadrlar yetishmasligi.

Istiqbollari:

- elektromobillar ulushining ortishi;
- sun'iy intellekt asosidagi transport tizimlarining rivojlanishi;
- xalqaro hamkorlikning kengayishi.

Tavsiyalar:

- Innovatsion texnologiyalarni joriy etishni rag'batlantirish
- Elektromobillar infratuzilmasini rivojlantirish
- Transport sohasida kadrlar tayyorlashni kuchaytirish
- Ekologik standartlarni takomillashtirish

- Investitsiyalarni jalb qilish

Zamonaviy avtotransportlarning raqobatdoshligi ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, ular orasida innovatsiyalar, ekologik talablar va iqtisodiy samaradorlik alohida ahamiyatga ega. Elektromobillar va raqamli texnologiyalar transport sohasining kelajakdagi rivojlanishini belgilovchi asosiy yo'nalishlar hisoblanadi.

Ushbu omillarni hisobga olgan holda samarali strategiyalar ishlab chiqish orqali transport vositalarining raqobatbardoshligini oshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. International Energy Agency (2024). Global EV Outlook 2024. Paris: IEA.
2. International Organization of Motor Vehicle Manufacturers (2023). World Motor Vehicle Production Report. OICA.
3. McKinsey & Company (2023). The Future of Mobility: Trends and Implications. McKinsey Global Institute.
4. World Economic Forum (2022). Shaping the Future of Mobility. Geneva: WEF.
5. International Transport Forum (2023). Transport Outlook 2023. OECD Publishing.
6. David A. Hensher, & Kenneth J. Button (2020). Handbook of Transport Strategy, Policy and Institutions. Elsevier.